

06

A CSALÁD BEVONÁSA

Füzetsorozat
a kalazanciusi identitásról

www.piarista.hu

coeduPia 3.0

SCOLOPI

Füzetsorozat a kalazanciusi identitásról

TARTALOM 06

- 3 A CSALÁD BEVONÁSA A KALAZANCIUSI PEDAGÓGIÁBAN
- 4 ÚJ SZÖVETSÉG AZ OKTATÁSBAN
- 5 A NEVELÉSI ÉS PASZTORÁLIS TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK
- 6 A NEVELŐK ÉS A SZÜLŐK
- 7 REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

Belső
használatra

Megjelent 2022-ben
Piarista Rend Magyar Tartománya
www.piarista.hu

SCOLOPI

coeduPia 3.0

A CSALÁD BEVONÁSA

Iránymutatás, mely révén a családok piarista jelenléteinkbe történő bevonásának módjait térképezzük fel.

A CSALÁD BEVONÁSA A KALAZANCIUSI PEDAGÓGIÁBAN

A Kegyes Iskolák rendje az alapítás éveiben igen sok gyereknek tudott ingyenes oktatást biztosítani, ami nagy segítséget jelentett a szegény családok számára, akiknek nem állt módjukban jó tanárt fogadni gyermekeik mellé. A szülők nagy része kétkezi munkás volt, akik mivel csekély intellektuális képzettséggel rendelkeztek, nem igazán értékelték, ha gyermekeik sok időt töltöttek az iskolában. Ráadásul az iskolalátogatás nem volt kötelező. Inkább kiváltságnak tartották.

Kalazancius jól tudta, hogy a diákok előmeneteléhez feltétlenül szükséges, hogy a piaristák szoros kapcsolatban álljanak a gyermekek szüleivel, főleg, ha nagy részük igen szegény, és csekély műveltséggel rendelkezik.

Kalazancius egyik fő célja az volt, hogy a gyerekek napi szinten járjanak iskolába, és ehhez szüksége volt a szülők együttműködésére. Ha a gyerekek sokat hiányoztak, nem teljesítettek jól, vagy fegyelmezetlenek voltak, a prefektus értesítette a szülőket, és tudtukra adta, hogy „ha nincsenek jó eredményeik a gyerekeknek, annak nem a tanár az oka, hanem a tanulók, akik nem járnak rendszeresen iskolába” (4147. levél). Betegség vagy kényszerű hiányzás esetén maguknak a szülőknél kellett igazolást vinniük a prefektusnak.

Kalazancius részben azért sem fogadott el pénzt a szülőktől, hogy a nevelési folyamat során megőrizze a teljes függetlenséget. A tanárok sem látogathatták a diákok otthonait, hacsak nem súlyos megbetegedésről volt szó, ami megkívánta a pap jelenlétét.

Az iskola és a szülők közötti hivatalos kapcsolat a prefektus révén valósult meg, aki az erre kijelölt irodában fogadta a szülőket. A szülők beszélgethettek a prefektussal és a tanárokkal, hogy tisztában legyenek gyermekeik előrehaladásával, és ha eljött az ideje, arról is értekeztek velük, hogy tehetségeik és eredményeik ismeretében milyen hivatás illik gyermekeikhez: egy szakma kitanulása vagy humán iskola.

Amikor a gyerekek hazaértek, szüleiknek segíteniük kellett nekik a tanulásban, hogy ne maradjanak le, és hogy a tanárok által mutatott módszertan szerint komolyan és következetesen végezzék feladataikat. A szülőknél arra is oda kellett figyelniük, hogy gyermekeik jól viselkedjenek.

Az iskolai könyveknek egyszerűeknek és érthetőeknek kellett lenniük, hogy a szülők javát is szolgálják: „A helyi előljáró szerfölött ügyeljen arra, hogy akik a fiúkat olvasni tanítják, olyan könyveket használjanak, amelyeknek nemcsak, hogy jó a nyomtatása, hanem amelyeknek olvasása a fiúk és szüleik számára is hasznos” (KK 213). Így próbálták kiterjeszteni a nevelésből származó hasznot a szülőkre is, akik ugyancsak rászorultak az oktatásra.

A kulturális események (felolvasóestek, tudományos és színi előadások) lehetőséget adtak a szülők és az iskola közötti kapcsolat elmélyítésére.

Kalazancius igyekezett elérni, hogy minden iskolának legyen egy temploma a diákok számára, de amely egyben mindenki számára nyitva áll. Ezekben a templomokban különböző testvérületek és kongregációk alakultak felnőttek számára, amelyekben a diákok szülei is részt vettek. Így a lelkipásztori gondoskodás

„Kalazancius azt akarta, hogy az iskola működésével kapcsolatos szülői kritikákat – amennyiben jogosak – vegyék figyelembe a piarista iskolában.”

révén a Kegyes Iskolák tevékenységi köre kitágult: „Mivel Atyaságod – azzal, hogy nem fogja emiatt elhanyagolni az iskolát – elvállalta az ottani kongregáció vezetését, igyekezzék olyan magatartást tanúsítani, hogy a kongregáció tagjai mind előrehaladást mutassanak a lelki életben, és ugyanakkor ragaszkodjanak a Szerzethez...” (2993. levél). Ez a fajta apostolkodás különösen is hatékonyan bizonyult a protestáns országokban, ahol a szülők gyakran gyermekeiken keresztül tértek meg.

Kalazancius azt akarta, hogy az iskola működésével kapcsolatos szülői kritikákat – amennyiben jogosak – vegyék figyelembe a piarista iskolában: „Azt hallom, hogy a faluban igen sokan nincsenek megelégedve az ottaniak munkájával. Bizonyos, hogy az iskolában van valami hiba, ha a világi hívők nem becsülik olyan sokra, mint régen. Remélem, hogy ebben az évben minden törekvésével azon lesz, hogy az iskolai dolgok jól menjenek” (1287. levél). Nem engedte azonban, hogy a közösség a nép szeszélyeire és hozzá nem értő meglátásaira is tekintettel legyen.

Egy másik alkalommal pedig arra bátorítja Narni városának vezetőit, hogy az iskola megfelelő működése érdekében érjék el, hogy a tanárok és a szülők között egyetértés uralkodjék: „Kaptam egy levelet Uraságaitoktól, melyben afölötti fájdalmatok fejezik ki, hogy az iskola nem Uraságaitok kívánalma szerint működik, és mindezt annak tudják be, hogy a tanárok túlságosan fiatalok, és kevésbé alkalmasak az oktatásra. [...] Ami a rátermettséget és az életkort illeti, Giacomo atya, a felsőbb iskola vezetője miatt nem kellene aggódniuk, ugyanis sok éve tanít nagy eredménnyel. Ő már sokszor megírta nekem, hogy mivel a tanulók játékkal és más szórakozásokkal töltik idejüket, és csakis akkor mennek iskolába, ha kedvük tartja, és mivel szüleik sem ösztönzik őket kellőképpen (kivéve néhány jó szülőt), lehetetlen, hogy akár az erényekben, akár a tudományokban előrébb lépjenek. Ha a tanulók szülei egyetérténe a tanárokkal, minden bizonnyal elégedettek lehetnének” (143. levél).

A SZÜKSÉGES SZÖVETSÉG AZ OKTATÁSBAN

Mikor 2017. november 11-én a *kalazanciusi jubileumi év*, vagyis a piarista szerzetes-család megalapításának négyszázadik évfordulója alkalmából Ferenc pápa audienciáján fogadta a piaristákat, emlékeztette őket, hogy a nevelés nagy kihívás, és sajnálatát fejezte ki, amiért „az iskola, a család és a fiatalok közötti szövetség felbomlott”, továbbá arra biztatta a piaristákat, hogy „hozzák újból létre a nevelési szövetséget, mely szükségszerűen magában foglalja a családot”.

José Maria Balcells atya – 1985 és 2009 között a rend generálisa – üzeneteiben és vizitációi során folyamatosan szorgalmazta, hogy a család váljon a piarista szolgálat alapvető részévé. Mindez egy fontos rendi dokumentum formájában kristályosodott ki:¹

„Úgy tekintsünk a családra, mint szolgálatunk egyértelmű céljára. A családok a tagjaik elsődleges nevelői, felkészítői, motiválói és támogatói. Nevelési tevékenységünk a családra is irányul, így szoros kapcsolatot kell kialakítani a diákok – és különösen is a leginkább rászoruló diákok – szüleivel, miközben minden olyan területet ösztönöznünk kell, amelyek javítják a nevelés minőségét, a szülők javát szolgálják, és támogatják a családok és az iskola közötti együttműködést.”

A *Gravissimum educationis* kezdetű, keresztény nevelésről szóló zsinati nyilatkozat rámutatott arra, hogy a szülők utódaik első és legfontosabb nevelői, így „az Isten és az emberek iránti szeretet és jószág olyan családi légkörét kell megteremteniük, mely a gyermekek átfogó, személyes és közösségi nevelésének kedvez” (GE 3).

¹ PIARISTA REND GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA (1999): *A Piarista szolgálat*, Piarista Füzetek 5, Piarista Rend Magyar Tartománya, Budapest, 281. pont.

Az otthonról kapott nevelésen túl a gyerekeknek szükségük van más nevelési terek segítségére is; különösen is az iskolára, „melynek jótéteményeiből részesülniük kell a családoknak, a nevelőknek, a kulturális, polgári és vallási szervezeteknek, a polgári társadalomnak és az egész emberi közösségnek” (GE 5).

A nevelési szövetség helyreállítása azt jelentené, hogy egy igazi nevelői közösséget építünk fel, melyben a szülők és a nevelők egyetlen közös kritériumrendszer és nevelési terv mentén működnek. „A közös nevelési terv megvalósítására irányuló felelősségteljes együttműködést a közösség minden tagja – tanárok, szülők, diákok, hivatali személyzet – egyaránt lelkiismereti köteletségének tekinti, s ki-ki saját szerepe, feladatköre szerint valósítja meg.”²

Ahhoz, hogy egy teljes, jó, értelemmel teli, Istenre, másokra és a világra nyitott életet tudjunk a diákok figyelmébe ajánlani, elengedhetetlen, hogy megvalósuljon a szülők és az összes nevelő közötti szövetség, mely annál is szükségesebb, mivel a nevelés személyes kapcsolat és közös kötelezettségvállalás.

A NEVELÉSI ÉS PASZTORÁLIS TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK

Ki kell dolgoznunk egy átfogó tervet a szülőkkel való együttműködésre, hogy a szülők ráhangolódjanak a kalazanciusi nevelési elvekre, és hogy aktív módon vegyenek részt az iskola dinamikájában. E tervnek a következő szempontokat kellene figyelembe vennie:

Tájékoztatás

1. Ismertessük meg velük az átfogó nevelés kínálatát, melyet az adott piarista jelenlét kíván biztosítani a diákok számára, továbbá annak filozófiai alapjait.
2. A közösségi hálón keresztül legyen egyszerű megismerni a szülőknek az iskola adminisztratív és pedagógiai folyamatait érintő kérdéseit. Sok olyan iskola van már, amely jól kiépített digitális platformon keresztül szervezi meg a családok és az iskola kapcsolatát.

Felkészítés

1. Adjunk a szülőknek nevelési tippeket előadások, workshopok és személyes kísérés keretében.
2. Szorgalmazzuk „szülők iskolája” csoportok megalakítását.

.....

² KATOLIKUS NEVELÉSI KONGREGÁCIÓ (1997): *A katolikus iskola*, 61.

³ PIARISTA REND GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA (1979): *Declarationes et Decreta*, i. m.

3. Ajánljuk fel a személyes kísérés lehetőségét azoknak a szülőknek, akik igénylik.
4. A piarista hagyománnyal összhangban „a piarista közösség – lehetőségeihez mérten – magára vállalja diákjaink szüleinek lelki támogatását. Ily módon a szülők megfelelő lelki felkészítése révén hatékonyabban tudunk majd együttműködni gyermekeik megfelelő lelki felkészítésében, és így bizonyos értelemben a teljes keresztény család nevelőivé és pásztoraivá válunk”.³

A szülők bevonása az iskola életébe különböző szinteken:

1. Részvétel az iskola alkalmankénti, kötelező jelleggel meghirdetett programjain.
2. Pozitív és hangsúlyos terek kialakítása a családok számára, ahol kapcsolat alakulhat a családok, a diákok és az iskola dolgozói között.
3. Az iskola működésében való részvétel: fontos, hogy a Kegyes Iskolákban legyen mindig egy jól szervezett, megfelelő felosztású szülői munkaközösség, amely – amennyiben szükséges – a diákok életkora és az iskolai osztályok szerinti szekciókra oszlik.

4. A piarista küldetésbe való bekapcsolódás: önkéntes jellegű együttműködés a különféle nevelési és pasztorális programokban (csoportvezetői tisztség a sport, a kultúra vagy a hitélet területén).
 5. A hitről való gondolkodás és a hit tisztázása folyamatainak, továbbá jelentős egyházi referenciának a felkínálása a családok számára.
 6. A piarista karizmába történő bevonás a Kalazancius Mozgalom, a megosztott küldetés és a piarista testvériségek csoportjai révén.
 7. A családpsztoráció megerősítése.
3. A két oldal hangolódjon egymásra, vagyis mindkettő egy motivációra, célokra, erőfeszítésekre, értékekre és érzésekre irányuló közös horizont felé evezzen.
 4. Legyen világos, hogy kinek mi a szerepe: mind a szülőknek, mind a nevelőknek a saját szerepüket kell betölteniük. Gyakran előfordul, hogy a szülők akarják megmondani a tanárnak, hogy hogyan kellene tanítania vagy osztályoznia, és az is gyakori, hogy a tanár jobbnak tartja magát a diákok szüleinél.
 5. Érjük el, hogy a gyerekek hasonló fegyelmezési rendszert kövessenek. A gyerekeknek az iskolában az iskola szabályait kell követniük, otthon pedig azokat, amelyeket szüleik állítanak fel. Ez két különböző környezet, mégis nagyon hasonló elvek mentén kellene, hogy működjenek, vagy legalábbis a célnak azonosnak kellene lennie. Igen dicséretes lenne, ha a szülők azt közvetítenék gyermekeik felé, hogy amit a tanár mond, az szent, és ő tudja, hogy mit miért tesz. És a tanároknak ugyanígy bízniuk kellene azokban a szabályokban, amelyeket a nagyszülők állítottak fel a szülők életében.
 6. Tanuljunk meg jólneveltséget és érettséget tükrözve tisztelettel fordulni a másikhoz, különösen, amikor valamilyen konfliktus van közöttünk.
 7. Értékeljük a nevelők szakmai méltóságát és társadalmi rangját. Kisebb vagy nagyobb mértékben, de minden tanár tanít valamit a gyerekeknek.
 8. A szülőknek meg kell értetniük gyermekeikkel, hogy felelősek azért, hogy jó kapcsolatuk legyen a tanárokkal.
 9. Kerüljük el, hogy akár a nevelők, akár a szülők lebecsülően nyilatkozzanak a nevelők, diákok és szülők közötti kapcsolatáról.

A NEVELŐK ÉS A SZÜLŐK

Mivel a család „a társas kapcsolatok kialakulásának elsődleges és legfontosabb iskolája”, a nevelőnek örömmel kell fogadnia a diákok szüleit, sőt megfelelő kapcsolatot kell kialakítania velük. Ez a kapcsolat azért is szükséges, hogy a család és az iskola bizonyos konkrét területeken egymással párhuzamban lássa el nevelői feladatát: egyrészt, hogy a szülőknek könnyebb legyen teljesíteniük azt a felelősségüket, hogy barátságos és hatékony kapcsolatot alakítsanak ki a tanárokkal és az iskola vezetőségével, másrészt pedig, hogy az iskolák „pótolhatatlan és átruházhatatlan” szerepüket betöltve képesek legyenek megannyi család segítségére sietni azzal, hogy megfelelő nevelést biztosítsanak gyermekeik számára.⁴

Egy nevelési terv hatékonysága részben attól függ, hogy a nevelők és a szülők közötti kapcsolat jó-e, és a diákok javát tartja-e szem előtt.

Néhány javaslat e kapcsolat minőségének javítására:

1. Kölcsönös bizalomra és együttműködésre alapozva hozzunk létre minőségi szövetséget nevelők és szülők között.
2. A kommunikációs csatornák mindig legyenek elérhetőek. A szülőknek szükségük van arra, hogy a nevelőtájékoztassa őket arról, hogy gyermekük hogyan viselkedik és mennyire mutat szorgalmat az órán, illetve, hogy miként viszonyul a többiekhez. Ugyanígy a nevelőnek is szüksége van arra, hogy tájékoztassák őt a gyermek otthoni viselkedéséről, továbbá arról, hogy a szülők hogyan vesznek részt a gyermek nevelésében, hogy így a nevelők és a szülők közös nevezőre jussanak a gyermek fejlődésre érdekében.

⁴ KATOLIKUS NEVELÉSI KONGREGÁCIÓ: *El laico católico. Testigo de la fe en la escuela* [A katolikus világiak mint a hit tanúi az iskolában], 34.

REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

- *Oszd meg a csoporttal, melyek Kalazancius meglátásai az iskola és a szülők kapcsolatának vonatkozásában!*
- *Milyen a kapcsolatom diákjaim szüleivel? (Pozitívumok és negatívumok.)*
- *Milyen javaslattal áll elő az iskola a családok bevonására? Hogyan értékeled?*
- *Mit lehetne tenni azért, hogy a nevelő nagyobb összhangban legyen a diákok szüleivel?*
- *Hogyan értékeled az iskola családokra irányuló kommunikációját?*
- *Hogyan lehetne jobban bevonni a szülőket a pasztorális programokba?*
- *Hogyan lehetne elérni, hogy minél több szülő kapcsolódjon a piarista karizmához?*